

Molnár Imre:

Gondolatok a szabadságról

Elhangzott március 15-én Pozsonyban, a Medikus-kertben

Áder János köztársasági elnök úr említette egyik ünnepi beszédében, hogy 1848. március idusának első évfordulóján, vagyis 1949. március 15-én Kossuth Lajos épp a szabadságharc fővezéreivel való tanácskozássra utazott, miközben levelet írt feleségének, melyben ez állt: „Hogy tulajdonképpen mit ünnepelnek martius 15-kén, midőn egy kis pesti lármánál egyéb nem történt, azt én nem tudom...”

Nekünk, akik el sem tudjuk képzelni e napot kokárda, a Nemzeti dal és a 12 pont felidézése nélkül, olykor-olykor, főleg tavaszi rügyfakadáskor érdemes feltennünk magunknak is a kérdést:

Mit is ünneplünk mi március 15-én? Miért van, hogy ez a szent nap ünnepnap volt akkor is, amikor betiltották, vagy meghamisítani, elhallgatni akarták. Miért is gyülekezünk hát itt a pozsonyi Medikus-kert (vagy ezt megelőzően a ligetfalusi park sűrűjében) a Radnai Béla által alkotott Petőfi-szobornál, illetve szerte a világban mindenhol, ahol magyar él, évről évre március 15-én, az elődeinktől megörökölt „talpig nehéz hűséggel”?

A parlamenti követből és szónokból itt Pozsonyban elképesztően rövid idő alatt államférfivá felnövő Kossuthnak, az akkor már létező szabad és polgári Magyarország számtalan terhével a vállán, aligha volt ideje azon gondolkodni, hogy ha ama bizonyos első 48-as március 15-e főszereplői, élükön Petőfivel, Vasvárival, Irinyivel, Jókaival, Bulyovszkival és másokkal nem lármázzák fel Pestet és Budát, majd nyomában az egész országot, akkor ő aligha lett volna az egy év alatt a szabad Magyarország első emberévé, kormányzójává...

A jó Kossuth, akkor, úgy, mint a márciusi ifjak többsége, már egy újjászületett haza szolgálatával volt elfoglalva. A tavaszi hadjáratban folyt a küzdelem az országra törő ellenséges erőkkel szemben, és sokak helytállásának, hősiességének köszönhetően akkor még szinte a haza minden polgárát lelkesíthette a szabadságharc győzelmi esélye. A Kossuth levelében említett pesti lárma a magyarok igazságot kereső, szabadságban reménykedő, eget ostromló kiáltásává erősödött.

Azt hiszem, **ez a reménység, az új haza megalkotásába vetett hit** egész nemzetet átjáró ígéretes reménysége az első dolog, amely méltó az ünneplésre. Igen, a forradalmi, majd a polgári átalakulást megkezdő és véghez vivő

negyvennyolcasoknak a **reményt tettere váltó hitre** volt szükségük a cselekvéshez. Valahol a szívükben tudatosították azt is, hogy az égi és a földi haza egyetlen pontban összeér egymással, s ez a pont nem más, mint a szeretet. Mivel egyformán szerették égi és földi hazájukat, hitték, hogy itt a földön a haza olyan örök értéket jelent, melyért felelősséggel tartoznak a múlt és a jövő, az ősök és utódok felé egyaránt, ezért hát tenni is akartak érte. S mivel hitték, hogy a hazaszeretet a felebaráti szeretet legmagasabb foka, elszánásukra Isten áldását kérték. „Mert, a haza lelked része”, a minket körülvevő valóság, mely ott rejtőzik embertársainkban, családjainkban, őseink emlékében és lelki-szellemi hagyatékában, azaz a hitben, szülőföldben és anyanyelvben, egyszóval kultúránk minden szellemi és tárgyi értékében – „mert a haza te magad vagy”.

Mindezért felelősséget éreztek az 1848/49-es szabadságharcot vállaló hős eleink is, köztük azok a pozsonyi polgárok, akik a március 17-én Bécsből hazatérő forradalmi delegációt, mely magával hozta a reformországgyűlés V. Ferdinánd király által aláírt követeléseit, itt a Duna partján várták, majd annak vezetőjét, a már említett Kossuth Lajost diadalmenetben vitték vállukon a Zöldfa fogadóig (Carlton), hogy annak erkélyéről lángelkű szózatot intézhessen a néphez.

Kossuth Lajosról errefelé nemrég kiplakátozták, megosztották, hogy szlovákul is jól beszélt – ez ugye egyben azt is jelenti, hogy nem volt a szlovák nemzet ellensége, A szabadságharcban a Habsburg császári seregek ellen mintegy 20-30 ezer szlovák honvéd is harcolt, akiknek olyan nagyszerű vezetőik voltak Polesny (Erdős) Imre, a branyiszközi hős pap, vagy Ludovit Beniczki, a bányavárosok „tótok hercegeként” emlegetett honvédezredese. Kossuth, ha velük találkozott, nyilván szlovákul váltottak szót egymással, megérdemelne hát egy emléktáblát itt Pozsonyban, a híres reformországgyűlések színhelyén, melynek reformtörvényei magyarok, szlovákok és minden más nemzetiség érdekét egyformán szolgálták.

De ne feledjük azt sem, hogy Pozsony nemcsak a reformkori országgyűlések, hanem az akkori Habsburg-uralom egyik hatalmi központja, királykoronázó városa is volt, tele az udvar besúgóival, fogdmegjeivel, provokátoraival. Kossuthék érkezésének hírére mégis óriási tömeg verődött össze, mely fittyet hányt minderre. A pozsonyi polgárság nem kis bátorságról tett tanúbizonyságot akkor és a szabadságharc későbbi kibontakozása során is. Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy ez a város adta a szabadságharc első miniszterelnökét, Batthyány Lajost és egyik legkiválóbb hadvezérét, majd hadügyminiszterét, az aradi vértanúk egyikét, Aulich Lajost. Mindketten nemkülönben rászolgálnak arra, hogy szülővárosa emléktáblával tisztelegjen hősének vértanúsága előtt.

A fentiek okán is **az ünneplés második okaként ezért én a bátorságot említeném.** Azt a bátor lelkületet, amellyel ezrek és ezrek döntöttek úgy, hogy **engedve a haza hívó szavának és lelkiismeretük készítésének, talpra állva harcba szállnak hazájuk** szabadságának kivívásáért, majd megvédéséért. Bizonyítva azt a napokban hallott igazságot, hogy **csak a bátrak képesek lerombolni a rabság falait, de hogy ez megtörténhessék, ahhoz bizony előbb el kell menni a falig.** Március 15-e tehát **egy nemzet bátorságának ünnepe is,** amely világossá tette: mi magyarok nem akarjuk kiengedni kezünkől a sorsunk feletti döntés jogát. Bátran kiállunk szabadságunkért és nemzeti függetlenségünk szent ügyéért, mint ahogy ragaszkodunk kultúránk megőrzésének, anyanyelvünk és jogaink érvényesítésének szent jussához is. S, ha kell, hajlandók vagyunk áldozatot is hozni mindezért.

Mert március 15-e nekünk örökre szólóan a **nemzeti önbecsülésnek, a haza, a szülőföld iránti felelősségnek és szolgálatvállalásnak az ünnepe** is. Fokozott mértékben igaz ez a határon túli nemzetrészek lakta területeken. Az összefüggés itt több mint törvényszerű: tájainkon annyira fontos március 15-e, amennyire fontos számunkra az, hogy templomainkban magyar nyelven szálljon az ég felé az ima, hogy gyermekünk magyar óvodába és iskolába járjon, hogy intézményeinken, cégtáblánkon ott legyen a magyar felirat, s hogy édes anyanyelvünket nemcsak odahaza vagy az utcán, de a hivatalokban is bátran használni lehessen. Mindez annak a szabadságnak a természetes része kell legyen, amely egy és oszthatatlan, s amely mindenkinek egyformán jár. A szabadságharcban velünk harcoló lengyelektől kaptuk a szép és igaz jelszót: „A ti és a mi szabadságunkért”. Vagyis szabadságunkat együtt kell építeni és együtt kell óvni a velünk egy térségben lakó népekkel, nemzetekkel, ott, ahol máig igaz E. J. szép mondása: **„Önmagának árt a legtöbbet, aki a szomszédjának rosszat akar!”.**

S végül március idusa **az önfeláldozó hazaszeretet ünnepe is.** Azon hős eleink ünnepe, éljenek volt azok bármely történelmi korban, akik tudták, hogy a szabadságért folyó harc ügye gyakran áldozattal, áldozatokkal jár. De a haza iránti szeretetük mégis nagyobb volt, mint a félelmük, talán azért is, mert **megelégtették az örökös hátrálást, azt, hogy saját hazájukban csak másodrangú állampolgárok lehetnek,** megelégtették, hogy a nemzet minden értéke idegen érdekek prédájává válik, s tudatosították azt is, hogy csak annyi joguk lesz, amennyit ki tudnak harcolni maguknak. Mert a jogot, miként a szabadságot, sosem adják ingyen. Harcolni, küzdeni kell érte, s ha egyszer végre sikerül elérni,

akkor féltve őrizni, óvni kell azt, de nemcsak az idegen veszélytől, gyakran saját lemondó közönyunktől és nemtörődömségunktől is. Mert, ha nem óvjuk eléggé, megeshet, hogy egyszer arra eszmélünk, a szabadság helyett annak csak talmi másolata, a szabadosság lesz az ismérvünk, s mások döntenek majd el helyettünk, hogy mihez van jogunk és jussunk saját hazánkban és szülőföldünkön.

Tisztelet a változtatás reményét soha fel nem adó bátraknak, hódolat a hazájukat, szülőföldjüket és kultúrájukat kis és nagy ügyek szolgálatával is odaadóan szeretni tudó polgároknak és kegyelet az életüket is feláldozni kész hősöknek. Legyen áldott 1848/49, s a magyar történelem során a szent szabadságért életüket áldozó mártírok emléke!

Befejezésként szívből kívánom, hogy e korszak dicső emlékezete, illetve az ezt megteremtő történelmi hősök példája segítsen bennünket annak felismeréséhez, hogy az ő reánk hagyott szent örökségük ne csak az emlékeink homályába vesző múltként éljen szívünkben, lelkünkben, hanem a hitet, reményt és a szeretetet megtartva, mai közös küzdelmeinkben és a jövőben reánk váró kihívásokban is erősítsen bennünket.

Gondolataimat azzal szeretném befejezni, amivel a márciusi ifjak elkezdtek e napot:

„Legyen béke, szabadság és testvériség!”

Köszönöm, ha lesz, aki meghallgat!